

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 13/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om taxitrafik

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 juni 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om taxitrafik (RP 82/2009 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Minna Kivimäki, kommunikationsministeriet
- lagstiftningsråd Sten Palmgren, justitieministeriet

- enhetschef Ari Herrala, Fordonsförvaltningscentralen
- överinspektör Pirjo Kujala, Västra Finlands länsstyrelse
- trafikingenjör Silja Siltala, Finlands Kommunförbund
- styrelseledamot Mauri Koljander, Suomen palvelutaksit
- verkställande direktör Lauri Säynäjoki, Finlands Taxiförbund.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- kommunikationsministeriet
- Östra Finlands länsstyrelse.

PROPOSITIONEN

Syftet med propositionen är att förbättra tillgången på taxitjänster särskilt i samband med kommunsammanslagningar och i områden utanför kommuncentrum. Det ska också underlättas för tillståndsmyndigheterna att bevilja taxitillstånd.

Tillsynen över skyldigheten för taxiföretagare att bedriva taxitrafik i landsbygdskommuner och på stationsplatser utanför kommuncentrum ska underlättas och taxikundernas villkor som konsument i dessa områden förbättras.

Regeringen föreslår att lagen om taxitrafik ändras så att det tydligare sägs ut att tillståndsmyndigheterna i taxitillstånden kan fastställa en mindre plats än en hel kommun som stationsplats. Det ska ske genom ändring av bestämmel-

serna om maximiantalet tillstånd och komplettering av företrädesordningen i lagen för dem som får taxitillstånd.

Bestämmelserna om maximiantalet tillstånd ska ändras. När maximiantalet eller kvoterna fastställs ska det också bestämmas hur många tillstånd som ska beviljas för ett sådant mindre område än en kommun som efter en kommunsammanslagning har förlorat sin ställning som självständig kommun. För en stationsplats som är mindre än kommunen ska det således fastställas en egen kvot inom ramen för det totala antalet tillstånd. Då kan länsstyrelsen noggrannare avgränsa ansökningen av tillstånden till att gälla bara kommunens område.

En person som söker tillstånd för ett område som är beläget minst 20 kilometer från kommuncentrum ska ges företräde när taxitillstånd beviljas.

Förslaget om ändring av företrädet ska endast gälla den krets av tillståndssökande som exakt avgränsas i lagen, vilket innebär att de lagbestämmelser om företrädesordning som trädde i kraft 2007 trots ändringen i huvudsak kommer att bestå. Således kan de tillståndssökande fortfarande förlita sig på huvudregeln, som utgår från att de tillståndssökandes inbördes företrädesordning avgörs av hur lång arbetserfarenhet som taxiförare de har och att en del av tillstån-

den efter en övergångstid alltid beviljas sökande som redan har taxitillstånd.

I propositionen föreslås dessutom en ändring av den skyldighet att avtala om jour som för närvarande gäller alla taxiföretagare i landsbygdskommuner. Jourerna ska härnäst alltid anmälas till tillståndsmyndigheten. En anmälan om jour ska göras även om det inte finns flera taxiföretagare på orten eller om man inte kan nå ett avtal. Om skyldigheten att bedriva trafik inte fullgörs eller om anmälningsskyldigheten försummas, kan tillståndsmyndigheten i sista hand återkalla tillståndet.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft i juni 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen är behövlig och motiverad. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Lagen om taxitrafik trädde i kraft den 1 augusti 2007. Enligt den ska tillståndsmyndigheterna, alltså för närvarande länsstyrelserna, besluta om det årliga maximiantalet taxitillstånd per kommun, alltså en kvot. Tillståndsmyndigheterna beslutar särskilt om att bevilja tillstånd inom kvoten enligt den företrädesordning för sökandena som anges i lagen.

Men nu i synnerhet sedan vissa kommunsammanslagningar trätt i kraft i början av 2009 har man kommit att ifrågasätta tillgången till taxitjänster utanför kommuncentrumen. Taxibrist väntas uppstå särskilt i sådana områden i de nya kommunerna, där ett område som tidigare varit en självständig kommun går upp i en större kommun med ett centrum med dragningskraft.

Syftet med propositionen är att garantera tillgången till taxitjänster, särskilt i områden i tidigare kommuner som slagits samman och utanför

kommuncentrumen. Dessutom är syftet att underlätta övervakningen av skyldigheten att bedriva taxitrafik i landsbygdskommuner och utanför kommuncentrum och att förbättra taxikundernas villkor som konsument i dessa områden.

För att lösa problemen till följd av kommunsammanslagningarna föreslår regeringen att regleringen av tillståndskvoter ändras. När tillståndsmyndigheten fastställer kvoterna ska den också bestämma hur många tillstånd inom kvoten som ska beviljas i områden som är mindre än en den nuvarande kommunen och som har hört till en kommun som upplösts i och med en sammanslagning. Områden som till följd av kommunsammanslagning i slutet av 2008 eller därefter inte längre är självständiga kommuner föreslås få egna kvoter inom kommunens sammantagna kvot. Tillgången till taxitjänster utanför kommuncentrum i andra kommuner än sammanslagna kommuner föreslås bli förbättrad genom att de som söker tillstånd för en stationsplats på minst 20 kilometers avstånd från kommuncentrum ska ha företräde när tillstånden beviljas. Dessutom ska företrädesordningen preciseras i fråga om förhållandet mellan erfarenhet av arbete i serviceyrken och erfarenhet av arbete som taxiförare.

För effektivare tillsyn över skyldigheten att bedriva taxitrafik föreslår regeringen dessutom en ändring av skyldigheten att avtala om jour som enligt den nuvarande lagen gäller alla taxiföretagare i landsbygdskommuner. Jourerna ska alltid anmälas till tillståndsmyndigheten.

Utskottet ser det som mycket viktigt att tillgången till taxitjänster är garanterad, särskilt i områden i tidigare kommuner som slagits samman och utanför kommuncentrumen.

Fordonens tillgänglighet

Före lagen om taxitrafik användes normalt två olika typer av taxifordon för transport av funktionshindrade, invalidtaxi och bilar med s.k. alternativ utrustning. Standarden på utrustningen i invalidtaxi har varit noga reglerad på grund av skattefriheten.

I fråga om invalidtaxi gäller också 88 c § 2 mom. i vägtrafiklagen (267/1981). Där står det att förare av invalidtaxi ska se till att passagerarna använder ändamålsenliga skyddsanordningar och att rullstolar är fästa vid fordonet på behörigt sätt under resan. I november 2008 fanns det 465 giltiga tillstånd för invalidtaxi.

Alternativt utrustade bilar har främst varit personbilar avsedda för 1+8 personer och tillverkade som skåpbilar. De har haft ramper som har underlättat för passagerarna att komma in i bilen. Bilarna har framför allt använts för olika slag av transporter i landsbygdskommuner, både skolskjuts och transport av funktionshindrade. Det har inte funnits några uttryckliga bestämmelser om hur fordonen ska vara utrustade eller hur säker utrustningen ska vara. Därför håller utrustningen mycket varierande standard idag. Sakkunniga har påpekat att fordonen inte nödvändigtvis har sådan utrustning att de kan anses vara säkra och uppfylla kraven på tillgänglighet för funktionshindrade, i synnerhet när det gäller fästeanordningar och mått på rampen. I november 2008 fanns det 206 giltiga tillstånd för bilar med alternativ utrustning.

Efter att lagen om taxitrafik trädde i kraft beviljade länsstyrelserna fram till slutet av november 2008 365 tillstånd för personbilar som upp-

fyller kraven på tillgänglighet. Således fanns det sammanlagt ungefär 1036 taxitillstånd i november 2008 för taxibilar som anses uppfylla kraven på tillgänglighet, inklusive invalidtaxi.

Utskottet ser det som mycket angeläget att det snarast möjligt klarläggs om regleringen av alternativt utrustade fordon bör ändras, bl.a. om bestämmelserna om utrustning och säkerhet måste formuleras noggrannare med hänsyn till passagerarnas säkerhet.

Persontransporter med andra fordon än personbilar

Enligt 3 § i lagen om taxitrafik tillämpas lagen på yrkesmässig persontransport på väg med personbil. Lagen gäller inte yrkesmässig persontransport mot ersättning med några andra fordon än personbil. Sakkunniga har framhållit att lastbilar numera också används för verksamhet som i hög grad liknar taxitrafik. Sådan verksamhet förväntas inte uppfylla kraven på yrkesmässig persontransport i övrigt.

Utskottet anser det mycket viktigt att det eventuella behovet av att i lagen om taxitrafik reglera yrkesmässig persontransport mot ersättning och med andra fordon än personbilar klarläggs med det snaraste, bl.a. med tanke på säkra persontransporter och likabehandling av aktörerna.

Detaljmotivering

2 § Definitioner. I den finska versionen av föreslagna 2 § 1 mom. 8 punkten är datumet skrivet med siffror, vilket inte är lagtekniskt rätt. Utskottet föreslår att datumet ändras så att det får lagtekniskt rätt form och att orden "liitetyn kunnan alueella" kursiveras av lagtekniska skäl. Ändringarna gäller alltså bara den finska versionen.

10 § Beviljande och ändring av taxitillstånd. Paragrafen föreskriver hur tillståndsmyndigheten ska sätta tillståndssökandena i företrädesordning. Bestämmelsen behövs därför att sökandena oftast är fler än de tillstånd som kan beviljas.

För att förbättra tillgången till taxitjänster utanför kommuncentrumen föreslår regeringen att taxitillstånd i första hand ska beviljas personer som uppfyller kraven i 6 §, om de söker tillstånd för en stationsplats på minst 20 kilometers avstånd från kommuncentrumet längs landsväg.

Enligt utredning går det att entydigt definiera kommuncentrum, alltså kommunens huvudcentrum, i de flesta kommuner. Med avseende på tillämpningen av lagen om taxitrafik är kommuncentrumet ofta det viktigaste centrumet för efterfrågan. När länsstyrelserna, eller motsvarande tillståndsmyndigheter i framtiden, tillämpar den lagfästa företrädesordningen, fastställer de kommuncentrumet i varje kommun.

Men sakkunniga har pekat på möjligheten att de som söker tillstånd t.ex. i huvudstadsregionen kan utnyttja den föreslagna företrädesordningen i strid med lagens syfte. För att garantera likabehandling av sökande och förebygga missbruk föreslår utskottet att antalet kommuncentrum begränsas så att detta lagrum inte tillämpas på kommuncentrumen i de största städerna. Det alternativet gör det möjligt att tillämpa lagen på lika villkor i hela landet. Utifrån den här undantagsregeln är det ändå möjligt att bevilja tillstånd t.ex. på områden i andra större städer där det utanför stadscentrumet finns stora glesbygdsområden och tätorter som inte kan få någon egen tillståndskvot på grund av en kommun-sammanslagning. I östra Finland gäller detta bl.a. Vehmersalmi och Riistavesi i Kuopio-regionen och de upplösta kommunerna Tuupovaara och Kiihtelysvaara i Joensuu-regionen. De som söker tillstånd i utkanterna av sådana här kommuner kunde enligt modellen ha en särställning när tillstånden beviljas. Däremot kommer t.ex. Teisko i Tammerfors i västra Finland inte att omfattas av tillämpningen. Tjänsterna i glesbygden i Uleåborgs län kommer troligen att bli bättre samtidigt som missbruk undviks inom Uleåborgs stad.

Därför föreslår utskottet att bestämmelsen om företrädesordning i 10 § 3 mom. ändras så att den inte tillämpas på kommuncentrumen i Helsingfors, Vanda, Esbo, Grankulla, Åbo, Tammerfors och Uleåborg. I mindre städer kan man

hålla uppsikt över missbruk med hjälp av tillsyn och genom skyldigheten att anmäla jour på stationsplatser enligt föreslagna 12 §. Där står det att taxiföretagare i landsbygdskommuner och på sådana stationsplatser som ligger minst 20 kilometer från kommuncentrum minst en gång om året till länsstyrelsen ska anmäla avtalade jourer under sådana veckodagar och tider på dygnet då efterfrågan är liten. Det enda undantaget är om det finns ett fastställt körschema för orten och taxiföretagaren i varje fall har åtagit sig att följa schemat, som tillståndsmyndigheten redan nu kan övervaka. Om tillståndsinnehavaren inte lämnar den lagfästa anmälan, får tillståndsmyndigheten ingripa enligt 22 §. Tillståndsmyndigheten kan kräva att bristen åtgärdas, utfärda en varning eller i sista hand återkalla taxitillståndet. Taxiföretagaren ska göra anmälan första gången redan när han eller hon får tillståndet. Senare kan tillståndsmyndigheten kräva att tillståndsinnehavaren gör en anmälan samtidigt som den enligt 21 § en gång om året kontrollerar att tillståndsinnehavaren bedriver trafik. Även om det bara finns en enda taxiföretagare på orten är denne skyldig att ha hand om avtalskörningar och jourer under tider då efterfrågan är liten och att anmäla jourerna.

Syftet med den nya anmälningsskyldigheten är uttryckligen att underlätta tillsynen över skyldigheten att bedriva trafik och att förebygga missbruk. Bestämmelsen ger tillsynsmyndigheten ett redskap för att verkligen effektivisera övervakningen. Länsstyrelserna och motsvarande tillståndsmyndigheter i framtiden kan naturligtvis, främst i samråd med polismyndigheterna, genomföra s.k. selektiv övervakning. För att motverka missbruk är det viktigt att ministeriet vid behov ger tillståndsmyndigheterna råd om hur övervakningen ska genomföras.

Dessutom behöver 10 § kompletteras med ett nytt 4 mom. som föreskriver att om ett tillstånd blir ledigt att sökas på en ansluten kommuns område, beviljas det nya tillståndet alltid den som har sökt den sista stationsplatsen i det lediga tillståndet inom ramen för den kvot som enligt 19 § har fastställts för den anslutna kommunens område. Tillstånd som blir lediga på en ansluten

kommuns område kommer således alltid att kvarstå inom den kvot som enligt 19 § har fastställts för den anslutna kommunens område. Om någon söker den sista stationsplatsen i tillståndet ska han eller hon alltid ha företräde när tillståndet beviljas. Med sista stationsplats avses just en viss stationsplats som finns på en ansluten kommuns område och som varit fastställt som stationsplats i ett tillstånd som blivit ledigt, och inte vilken stationsplats som helst på en ansluten kommuns område.

Enligt propositionen ska 10 § kompletteras med ett nytt 4 mom. om att det ska bestämmas genom förordning om bedömning av erfarenhet som taxiförare och av arbete i serviceyrken. Men eftersom det enligt förslagets lydelse i princip bara kan föreskrivas på lagnivå om grunderna för bedömning, föreslår utskottet att bestämmelsen preciseras så att bemyndigandet endast gäller reglering av bedömningen. I och med det nya 4 mom. som utskottet föreslår blir det 4 mom. som regeringen föreslår nu 5 mom.

I 6 § i lagen om taxitrafik regleras villkoren för beviljande av taxitillstånd. Enligt 1 mom. 4 punkten ska sökande ha erfarenhet av arbete som taxiförare eller av något annat serviceyrke. Begreppet serviceyrke är dock inte definierat i lagen. I propositionen noteras det att den som söker taxitillstånd och den som är trafikansvarig i regel förutsätts ha konkret erfarenhet. Men de kan också ha förvärvat erfarenheten i ett annat serviceyrke än som taxiförare. Regeringen föreslår att 10 § preciseras så att den motsvarar innehållet i 6 § 1 mom. 4 punkten, alltså att erfarenhet av arbete inom ett serviceyrke anges vid sidan av erfarenhet av arbete som taxiförare. Enligt propositionen kan man som serviceyrke betrakta t.ex. ett serviceyrke som anknyter till landsbygden, såsom landsbygdsturism eller liknande. Detta kan vara ett incitament för att söka

tillstånd på orter som hittills inte har haft några tillståndssökande.

För att principerna för att bevilja tillstånd ska vara tydliga ser utskottet det som viktigt att tillräckligt noga definiera vad som avses med serviceyrke och hur t.ex. erfarenhet av arbete som taxiförare ställs i proportion till erfarenhet av arbete i något annat serviceyrke. Utskottet föreslår att 10 § 3 mom. om fullmakt att utfärda förordning ändras så att det föreskrivs närmare genom förordning av kommunikationsministeriet om bedömning av erfarenhet av arbete som taxiförare och av arbete i andra serviceyrken. Det är angeläget att frågan blir noggrannare reglerad efter att lagen har trätt i kraft.

Principen bör vara att erfarenhet av arbete som taxiförare bl.a. med avseende på trafiksäkerheten måste anses vara en viktigare erfarenhet för tillstånd än erfarenhet av andra serviceyrken.

12 § Skyldighet att bedriva taxitrafik och skyldighet att anmäla jour. Utskottet föreslår att 12 § kompletteras med en hänvisning till 10 § 4 mom. på grund av att detta moment lagts till. Då gäller anmälningsskyldigheten också dem som har fått tillstånd med stöd av den bestämmelsen.

31 § Övergångsbestämmelser. Utskottet föreslår att övergångsbestämmelsen kompletteras till följd av de föreslagna ändringarna i 2 § och 10 §.

Förslag till beslut

Kommunikationsutskottet föreslår således

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

*Utskottets ändringsförslag***Lag****om ändring av lagen om taxitrafik**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 2 mars 2007 om taxitrafik (217/2007) 6 § 1 mom. 3 punkten och 3 mom.,
 10 § 3 mom., rubriken för 12 § och dess 3 mom., 19 §, 22 § 2 mom. och 31 § 3 mom. samt
fogas till 2 § en ny 8 punkt och till 10 § *nya* 4 och 5 mom. som följer:

2 §

Definitioner

(Som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)

6 §

(Som i RP)

10 §

Beviljande och ändring av taxitillstånd

Om det finns fler sökande som uppfyller villkoren för erhållande av taxitillstånd enligt 6 § än det kan beviljas tillstånd, ska två tredjedelar av tillstånden beviljas genom att företrädare ges enligt sökandens eller den trafikansvarigas arbetserfarenhet som taxiförare eller inom ett serviceyrke. Om tillstånd *dock* söks för en stationsplats som är belägen minst 20 kilometer från kommuncentrum, *med undantag för kommuncentrum i Helsingfors, Vanda, Esbo, Grankulla, Åbo, Tammerfors och Uleåborg*, beviljas tillstånd (*utesl.*) i första hand en person som sökt en sådan stationsplats, *förutsatt att personen uppfyller kraven i 6 §*. Om det finns färre sådana sökande än det kan beviljas tillstånd, ges resten av tillstånden till sökande som har ett eller flera taxitillstånd. En tredjedel av tillstånden beviljas i första hand sökande som har ett eller flera taxitillstånd. Om det finns fler sådana sökande än det kan beviljas tillstånd, ges tillstånden till de

sökande som har minsta antal tillstånd. Om det finns färre sökande som har ett eller flera taxitillstånd än det kan beviljas tillstånd, ges resten av tillstånden till sökande som har arbetat som taxiförare eller inom ett serviceyrke.

Om ett tillstånd blir ledigt att sökas på en ansluten kommuns område, beviljas det nya tillståndet alltid den som har sökt den sista stationsplatsen i det lediga tillståndet inom ramen för den kvot som enligt 19 § har fastställts för den anslutna kommunens område, förutsatt att den sökande uppfyller kraven i 6 § (Nytt).

Genom förordning av kommunikationsministeriet (*utesl.*) utfärdas närmare bestämmelser om (*utesl.*) bedömning av erfarenhet som taxiförare och av arbete i serviceyrken.

12 §

Skyldighet att bedriva taxitrafik och skyldighet att anmäla jour

Innehavare av taxitillstånd som bedriver trafik i landsbygdskommuner och på sådana stationsplatser vars avstånd från kommuncentrum är minst 20 kilometer *eller vars tillstånd har beviljats med stöd av 10 § 4 mom.* och som inte omfattas av ett fastställt körschema ska när tillståndet söks och därefter minst en gång om året till länsstyrelsen anmäla jourer eller avtalade jourturer under sådana veckodagar och tider på dygnet då efterfrågan är liten.

19 och 22 §
(Som i RP)

31 §

Övergångsbestämmelser

— — — — —
Åren 2009–2011 beviljas taxitillstånd i första hand sökande som har erfarenhet som taxiförare eller inom ett serviceyrke. Om tillstånd *dock* söks för en stationsplats som är belägen minst 20 kilometer från kommuncentrum, *med undantag för kommuncentrum i Helsingfors, Vanda, Esbo, Grankulla, Åbo, Tammerfors och Uleåborg*, be-

viljas tillstånd (*utesl.*) i första hand en person som sökt en sådan stationsplats, *förutsatt att personen uppfyller kraven i 6 §. Om ett tillstånd blir ledigt att sökas på en ansluten kommuns område, beviljas det nya tillståndet alltid den som har sökt den sista stationsplatsen i det lediga tillståndet inom ramen för den kvot som enligt 19 § har fastställts för den anslutna kommunens område, förutsatt att den sökande uppfyller kraven i 6 §.*

— — — — —
Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 10 juni 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Saara Karhu /sd
medl. Mikko Alatalo /cent
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /saml
Lauri Kähkönen /sd
Mats Nylund /sv
Pentti Oinonen /saf
Reijo Paajanen /saml

Markku Pakkanen /cent
Lyly Rajala /saml
Tero Rönni /sd
Pertti Salovaara /cent
Janne Seurujärvi /cent
Ilkka Viljanen /saml
Anne-Mari Virolainen /saml
ers. Sari Palm /kd.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula
utskottsråd Kaj Laine.